

Quicksan Soortbescherming Velden 1F en Westelijk park (fase 1) Amersfoort Vathorst

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Randweg 30
4104 AC Culemborg

T 0345 753 275
E info@bureau-viridis.nl
W www.bureau-viridis.nl
KvK 110 557 87
Btwnr NL 820598215B01
IBAN NL46 TRIO 0198 4486 00

Tekst: S. (Susan) Zwerver
Veldonderzoek: O.C. (Olivier) Horiot
Foto's: O.C. (Olivier) Horiot

Foto voorblad: Velden 1F te Amersfoort Vathorst

Projectnummer: 2020-153
Wijze van citeren: Zwerver, S, 2020. Quickscan te Amersfoort Vathorst. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2020-153.

In opdracht van: Ontwikkelingsbedrijf Vathorst
Contactpersoon: M. (Martin) Van den Barg

Datum: 25-3-2020
Ondertekening: D.C. (David) Broek
Paraaf:

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal (Basis Registratie Topografie Kadaster 2020, tenzij anders wordt vermeld) inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Ecologisch Adviesbureau Viridis is mede om die redenen lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij zo goed mogelijk op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen, waarborgen wij onze onderzoekskwaliteit. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

S. (Susan) Zwerver

Quicksan Soortbescherming Velden 1F en Westelijk park (fase 1) Amersfoort Vathorst

In opdracht van: Ontwikkelingsbedrijf Vathorst

Inhoud

Samenvatting	1	4 Conclusie en advies	14
1 Aanleiding	2	4.1 Beantwoording onderzoeksvragen	14
1.1 Situatie	2	4.2 Mitigerende maatregelen	14
1.2 Beschrijving van het plangebied	3	4.3 Aanvullend advies	15
1.3 Probleemstelling	3	4.4 Conclusie	15
1.4 Onderzoeksvragen	3	5 Bronnen	16
2 Onderzoeksmethode	7	5.1 Literatuur	16
2.1 Literatuuronderzoek	7	5.2 Websites	16
2.2 Veldonderzoek	7	Wettelijk kader	17
2.3 Analyse	7	Wet natuurbescherming	17
3 Resultaten en effectbeoordeling	8	Zorgplicht (art. 1.11)	17
3.1 Vaatplanten	8	Natura 2000-gebieden	17
3.2 Grondgebonden zoogdieren	9	Soortbescherming	17
3.3 Vleermuizen	9	Vogelrichtlijn (artikel 3.1)	17
3.4 Vogels	10	Habitatrichtlijn (artikel 3.5)	18
3.4.1 Steenuil	10	Nationale beschermde soorten (artikel 3.10)	18
3.4.2 Overige broedvogels	11	Beschermde houtopstanden	19
3.5 Vissen	12	Ontheffing, vergunning of vrijstelling	19
3.6 Amfibieën	12	Natuurnetwerk Nederland (NNN)	20
3.7 Reptielen	13	Bijlage A. Overzicht algemene vrijstellingen	21
3.8 Ongewervelden	13		

Samenvatting

In het kader van een woningbouwproject is Ontwikkelingsbedrijf Vathorst (OBV) voornemens om een gebied met momenteel een agrarisch gebruik om te vormen. Het betreffende gebied heeft reeds de bestemming wonen. Hieraan wordt in een nieuw bestemmingsplan de bestemming park en industrie toegevoegd.

Voor dit gebied is het noodzakelijk een Quicksan uit te voeren om de natuurwaarden in beeld te brengen. Voor het overgrote deel van het woongebied Velden 1F geldt al een woonbestemming en is in 2017 een nader onderzoek uitgevoerd naar beschermende natuurwaarden door middel van een natuurtoets. Dit gebied is in het onderzoek van 2020 opnieuw meegenomen als update en om een volledig beeld te hebben van de natuurwaarden.

Uit de Quicksan is gebleken dat er geen onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten aanwezig of te verwachten zijn binnen de begrenzing van het plangebied. Wel zijn er algemeen voorkomende en vrijgestelde soorten aanwezig. Om negatieve effecten op algemene soorten te voorkomen, en daarmee te voldoen aan de zorgplicht (Artikel 1.11 Wnb), is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen uit te voeren. Het is niet noodzakelijk om een nader onderzoek uit te voeren of een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen.

Tabel 1 | Samenvatting effecten en vervolgstappen per aangetroffen of verwachte soortgroep. (*waarvan enkel soorten die provinciaal zijn vrijgesteld).

Soortgroep	Effecten?	Vervolgstappen?
Vleermuizen	nee	geen
Jaarrond beschermde nesten	nee	geen
Grondgebonden zoogdieren*	mogelijk	Mitigerende maatregelen
Algemene broedvogels	mogelijk	Werken buiten broedseizoen
Amfibieën*	mogelijk	Mitigerende maatregelen
Vissen	mogelijk	Mitigerende maatregelen

1 Aanleiding

1.1 Situatie

In het kader van een woningbouwproject is Ontwikkelingsbedrijf Vathorst (OBV) voornemens om een gebied met momenteel een agrarisch gebruik om te vormen. Het betreffende gebied heeft reeds de bestemming wonen. Hieraan wordt in een nieuw bestemmingsplan de bestemming park en industrie toegevoegd.

Voor dit gebied is het noodzakelijk een Quickscan uit te voeren om de natuurwaarden in beeld te brengen. Voor het overgrote deel van het woongebied Velden 1F geldt al een woonbestemming en is in 2017 een nader onderzoek uitgevoerd naar beschermende natuurwaarden door middel van een natuurtoets (Buijs, 2018¹). Dit gebied is in het onderzoek van 2020 opnieuw meegenomen als update en om een volledig beeld te hebben van de natuurwaarden. De begrenzing van het onderzoeksgebied is aangegeven in Afbeelding 1.1, hierin is tevens aangegeven welk deel in 2017 is onderzocht en welk deel van het plangebied tot het naastgelegen bedrijventerrein behoort.

Het bouwrijp maken van het gebied kan negatieve effecten veroorzaken op ter plaatse voorkomende beschermde soorten². Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden.

Vanuit de Wet natuurbescherming worden drie categorieën dier- en plantensoorten in meer of mindere mate beschermd:

- Vogelrichtlijnsoorten, hieronder vallen alle inheemse vogelsoorten (artikel 3.1);
- Habitatrichtlijnsoorten (artikel 3.5);
- Nationaal beschermde soorten (artikel 3.10).

Per wetsartikel geldt een aantal verbodsbepalingen die mogelijk overtreden worden bij de geplande ingreep. Bij ruimtelijke ingrepen houdt dit hoofdzakelijk verband met de bescherming van nesten, bescherming van verblijfplaatsen en voortplantingsbiotoop en verbod op het doden of verwonden van beschermde soorten. Op deze verbodsbepalingen gelden enkele uitzonderingen. Zo is provinciaal een vrijstellingslijst vastgesteld met daarop een aantal soorten waarvoor deze verbodsbepalingen niet gelden. Ook kan er in specifieke gevallen gewerkt worden volgens een ministerieel goedgekeurde gedragscode waarin voorschriften opgenomen zijn om de effecten te beperken. Om te bepalen of er beschermde soorten mogelijk effecten ondervinden van de ingreep en daarbij verbodsbepalingen worden overtreden is een Quickscan Soortbescherming noodzakelijk.

Naast soorten worden ook Natura 2000-gebieden beschermd vanuit de Wet natuurbescherming. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Arkemheen' ligt op een afstand van ruim 3 kilometer. Van een directe aantasting en afname van areaal aan beschermd natuurgebied is daarom geen sprake. Het nabijgelegen Natura 2000-gebied ligt op voldoende ruime afstand dat geen negatieve invloed verwacht wordt van factoren die slechts een korte reikwijdte hebben, zoals bodemtrillingen, geluids- en lichtbelasting. De enige factor die op grotere afstand werkzaam is en op basis van zijn reikwijdte van invloed kan zijn, betreft stikstofdepositie. Arkemheen heeft echter geen stikstofgevoelige habitats of soorten waardoor negatieve effecten op voorhand uitgesloten kunnen worden. Het is daarom niet noodzakelijk om een Voortoets t.b.v. een

¹ Buijs, A., 2018. Natuurtoets Velden 1F, Amersfoort Vathorst. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg PRNR-2017-014

² Beschermde soorten: alle onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten in de provincie Utrecht.

habitattoets in het kader van Natura 2000 uit te voeren.

Buiten de verbodsartikelen voor de soorten en gebieden geldt er ook een algemene zorgverplichting (artikel 1.11) voor alle inheemse dier- en plantensoorten, Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden. Ook niet-beschermde en vrijgestelde soorten en gebieden vallen dus onder deze verplichting. Deze verplichting beoogt het voorkomen of beperken van de schade voor in het wild levende soorten en gebieden.

In de Wet natuurbescherming is in hoofdstuk 4 verder nog de bescherming van houtopstanden opgenomen. Voor bepaalde houtopstanden buiten de bebouwde kom Wet natuurbescherming geldt een meldings- en herplantingsplicht. Bij deze ruimtelijke ontwikkeling wordt geen houtopstand geveld waar de regels van de Wet natuurbescherming op van toepassing zijn. De bescherming van houtopstanden vanuit de Wet natuurbescherming vormt dan ook geen beperking voor de beoogde ruimtelijke ontwikkeling.

Tot slot is er, naast de Wet natuurbescherming, vanuit de Provinciale Structuurvisie een aantal gebieden aangewezen als Natuur Netwerk Nederland (NNN) en daarmee beschermd. Het plangebied ligt buiten de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Een toetsing in dit kader is daarom niet nodig.

In Bijlage A kunt u meer informatie terugvinden over de Wet natuurbescherming en overige relevante wetgeving.

Voorafgaande aan de uitvoering van de werkzaamheden is een onderzoek naar het mogelijke voorkomen van beschermde plant- en diersoorten uitgevoerd middels een verkennend natuurwaardenonderzoek (Quickscan). In onderhavig rapport worden de kaders, uitvoering, resultaten en effectbeoordeling van deze toets beschreven.

1.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied bestaat uit een aantal percelen met agrarisch gebruik gelegen te Amersfoort Vathorst. De percelen bestaan grotendeels uit maisland en enkele percelen graslanden en worden gescheiden van elkaar door meerder houtwallen. Aan de westelijke zijde is

een rietzone en bomenrij aanwezig. Tenslotte is in het zuidwestelijke deel een blusvijver aanwezig.

In Figuur 1.1 en Afbeelding 1.1 t/m 1.6 is een impressie van het plangebied en de directe omgeving te zien.

1.3 Probleemstelling

De werkzaamheden bestaan uit het bouwrijp maken van het terrein. De houtwal aan de oostelijke zijde van het plangebied blijft behouden. De in de zuidwestelijke hoek gelegen blusvijver zal worden gedempt, evenals de midden in het plangebied gelegen sloten. In het Westelijk park wordt voor de noodzakelijke waterberging voldoende oppervlaktewater gerealiseerd en nieuwe bomen aangeplant. Langs de langzaam verkeersroute ontstaat straks een lijnvormig element in de vorm van een bomenlaan. Voor een impressie van de toekomstige situatie zie het studiemodel opgenomen (Figuur 1.2).

Het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen leiden tot een overtreding van artikel 1.1, 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wet natuurbescherming. In Bijlage A 'Wettelijk kader' worden de relevante verbodsartikelen verder toegelicht.

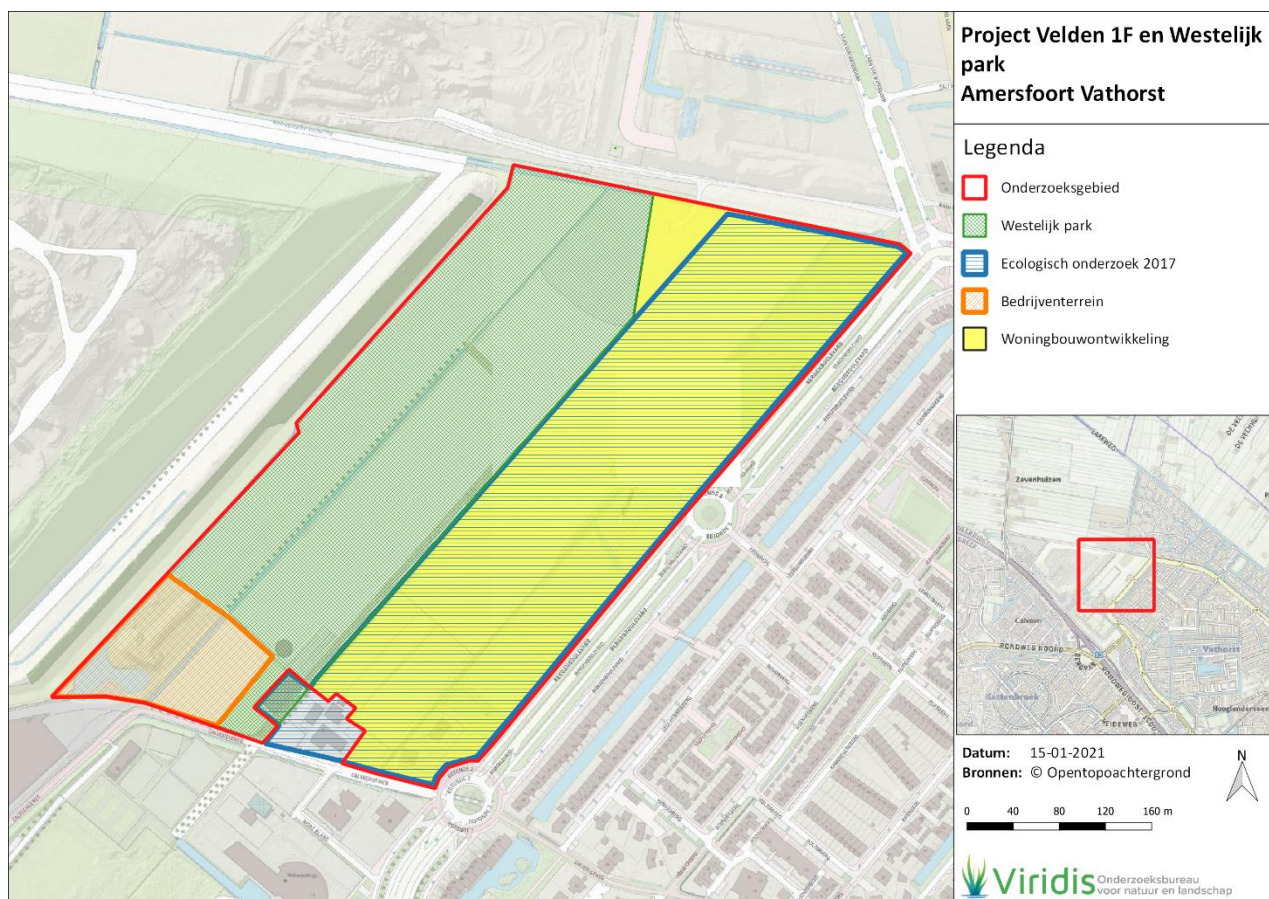
1.4 Onderzoeksvragen

Om goed voorbereid te zijn op een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag van de Wet natuurbescherming geeft een Quickscan Wet natuurbescherming antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?
- Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?
- Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?
- Is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren?

Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden om de geplande ruimtelijke ontwikkeling in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren.

Figuur 1.1 | Overzicht plangebied Velden 1F en Westelijk park te Amersfoort Vathorst waarin de uitgevoerde onderzoeken zijn aangegeven (blauw= 2017, rood=2020).

Figuur 1.2 | Impressie, schetsontwerp Westelijk park met stedenbouwkundig plan Velden 1F (Bron: overzichtsplan zuidelijk deel Westelijk park, West 8)

Afbeelding 1.1 | Blusvijver

Afbeelding 1.2 | Akker met sloot

Afbeelding 1.3 | Akker met stortlocatie in de achtergrond

Afbeelding 1.4 | Houtwal met boom met kraaiennest in het oosten van het plangebied

Afbeelding 1.5 | Grasland en sloot en houtwal dichtbij de blusvijver

Afbeelding 1.6 | Reeprint in een akker

2 Onderzoeksmethode

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen is een toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming uitgevoerd. Hiermee is de ecologische waarde van het plangebied door middel van een literatuuronderzoek en een veldinventarisatie onderzocht. Op deze manier wordt het voorkomen van beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming bepaald. Er is tevens onderzocht of soorten van de Amersfoortse lijst mogelijk voor kunnen komen in het gebied. De gebruikte onderzoeksmethoden worden hieronder beschreven.

2.1 Literatuuronderzoek

Voor het literatuuronderzoek is gebruik gemaakt van bekende verspreidingsgegevens van beschermde soorten uit het archief van de gemeente Amersfoort, Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), verspreidingsatlassen van relevante soorten, het archief van Bureau Viridis en vrij beschikbare verspreidingsgegevens. De resultaten van het literatuuronderzoek hebben uitgewezen welke beschermde soorten in de omgeving van het plangebied verwacht kunnen worden. Tijdens het veldbezoek is speciale aandacht besteed aan het mogelijke voorkomen van deze soorten.

2.2 Veldonderzoek

Naast het literatuuronderzoek heeft Ecologisch Adviesbureau Viridis een veldbezoek uitgevoerd. Dit veldbezoek heeft plaatsgevonden op 2 december

2020. Bij het veldbezoek is op basis van geografische ligging, terreingesteldheid en *expert judgement* beoordeeld of in en rond het plangebied beschermde soorten voorkomen.

Er is eveneens beoordeeld of voor beschermde soorten geschikt leefgebied aanwezig is. Daarnaast is gekeken of soortgericht onderzoek noodzakelijk is om de aanwezigheid van beschermde soorten en effecten van de werkzaamheden te kunnen beoordelen.

2.3 Analyse

De uit het literatuuronderzoek en veldonderzoek verkregen verspreidingsgegevens van beschermde soorten zijn geanalyseerd om na te gaan of er bij de uitvoering van de werkzaamheden mogelijk verbodsbepalingen (art. 3.1, 3.5 of 3.10) van de Wet natuurbescherming worden overtreden. Wanneer blijkt dat er mogelijk beschermde soorten voorkomen die negatieve effecten kunnen ondervinden van de plannen is dit beschreven. Wanneer mogelijk worden alternatieven aangeboden om negatieve effecten te voorkomen of te verzachten. Indien het voorkomen van de soorten en/of de negatieve effecten nader onderzoek behoeft, wordt dit aangegeven in de toetsing.

3 Resultaten en effectbeoordeling

Hierna worden de resultaten van het literatuuronderzoek en veldonderzoek per soortgroep besproken. Daarbij is per soortgroep een effectenbeoordeling opgenomen, waarin helder beschreven wordt of er negatieve effecten op beschermde soorten te verwachten zijn en, indien van toepassing, of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn om deze effecten te voorkomen.

3.1 Vaatplanten

Op basis van het literatuuronderzoek worden geen beschermde soorten verwacht in het plangebied. In de ruime omgeving van het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten bekend. In de omgeving van het plangebied is een groeiplaats van een plant die als gevoelig op de Rode Lijst staat bekend: de korenbloem (*Centaurea cyanus*). De plant is waargenomen aan de rand van de Bergenboulevard, maar is hier hoogstwaarschijnlijk ingezaaid. Deze soort is voornamelijk te vinden in extensief beheerde akkers.

Het grootste deel van het plangebied bestaat uit grote akkervelden waar veel mais wordt verbouwd. Tussen de velden zijn sloten aangelegd die tijdens het veldbezoek vol water stonden. In de meest westelijke sloot groeit over een lengte van ongeveer 30 meter waterviolier (*Hottonia palustris*) een soort die kwelwater nodig heeft. De soort is nog algemeen maar gaat wel achteruit. Langs de sloten groeien veel elzen. Het perceel dat langs de Bergenboulevard ligt bestaat uit voedselrijk grasland. In de zuidwestelijke hoek is een blusvijver aanwezig met een rijke oevervegetatie rondom en waterplanten (o.a. smalle waterpest (*Elodea nuttallii*)). De rest van het perceel is vochtig met veel rietgras (*Phalaris arundinacea*). Er is ook een heuvel aanwezig met ruderaal vegetatie (zoals bijvoet (*Artemisia vulgaris*)) en een kleine vochtige bosschage langs de sloot. Langs de sloten zijn ook een aantal houtwallen verspreid over het hele plangebied.

Alle soorten die zijn waargenomen tijdens het veldbezoek zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Het betreffen enkel soorten die algemeen of vrij algemeen zijn.

Nederlandse naam	Wet. Naam	Habitat
Bijvoet	<i>Artemisia vulgaris</i>	grasland in perceel met blusvijver
Brandnetel	<i>Urtica dioica</i>	Grasland, sloten
Grauwe wilg	<i>Salix cinerea</i>	bosschage in perceel met blusvijver
Grote lisdodde	<i>Typha latifolia</i>	Blusvijver
Grote wederik	<i>Lysimachia vulgaris</i>	grasland in perceel met blusvijver
Jacobskruiskruid	<i>Jacobaea vulgaris</i>	grasland in perceel met blusvijver
Reukeloze kamille	<i>Tripleurospermum maritimum</i>	sloten
Riet	<i>Phragmites australis</i>	blusvijver
Rietgras	<i>Phalaris arundinacea</i>	grasland in perceel met blusvijver
Scherpe zegge	<i>Carex acuta</i>	grasland in perceel met blusvijver
Schietwilg	<i>Salix alba</i>	bosschage in perceel met blusvijver
Smalle waterpest	<i>Elodea nuttallii</i>	Blusvijver
Smeewortel	<i>Symphytum officinale</i>	sloten
Waterviolier	<i>Hottonia palustris</i>	sloot (dicht bij de stortlocatie)
Wolfspoot	<i>Lycopus europaeus</i>	Blusvijver, sloten
Zwarte els	<i>Alnus glutinosa</i>	bosschage in perceel met blusvijver, langs sloten

Effectbeoordeling

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde vaatplanten in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Tijdens het veldonderzoek zijn geen beschermde soorten vaatplanten aangetroffen. Tevens zijn er geen soorten waargenomen die op de Amersfoortse lijst vermeld staan. Binnen het plangebied zijn hoofdzakelijk agrarische gronden aanwezig met een voedselrijk milieu. Het is daarom uitgesloten

dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde vaatplanten.

3.2 Grondgebonden zoogdieren

Op basis van het literatuuronderzoek zijn er geen beschermde soorten grondgebonden zoogdieren te verwachten in de omgeving van het plangebied. Vanuit de NDFF is enkel het voorkomen van konijn (*Oryctolagus cuniculus*) bekend. Tijdens het veldbezoek zijn daarnaast prenten van ree (*Capreolus capreolus*) vastgesteld in de akkers en volgens een medewerker van het naastgelegen bedrijf (EWT) komt er zo nu en dan een ree bij de blusvijver. Onder de Wnb beschermde soorten worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en de terreingesteldheid niet verwacht.

Effectbeoordeling

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde grondgebonden zoogdieren (met uitzondering van enkele vrijgestelde soorten als konijn en haas) in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde grondgebonden zoogdieren. Wel moet rekening worden gehouden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

3.3 Vleermuizen

Op basis van het literatuuronderzoek is het bekend dat in de directe omgeving van het plangebied vleermuizen verwacht kunnen worden. Bij het gebruik van het landschap door vleermuizen wordt onderscheid gemaakt in vaste verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied.

Vaste verblijfplaatsen

Vleermuizen zijn globaal te verdelen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten zoals rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (in spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten zoals de rosse vleermuis

verblijven jaarrond in bomen (in holten, hollen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende vleermuissoorten

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot en in schoorstenen. In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig waarin deze verblijfplaatsen zich kunnen bevinden.

Boombewonende vleermuissoorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangend schors. In het plangebied zijn verschillende bomen aanwezig. Deze zijn tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op geschikte holtes en loszittend schors. Er zijn geen geschikte verblijfplaatsen in het plangebied aangetroffen. Boombewonende vleermuizen zijn daarom in het plangebied niet te verwachten.

Vliegroutes

Om zich van verblijfplaats naar foerageergebied te verplaatsen wordt door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. De gewone dwergvleermuis gebruikt bijvoorbeeld vaak bomenrijen om zich te oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route zoeken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een significant negatief effect op de vleermuispopulatie in het gebied hebben. Daarom zijn dergelijke vliegroutes beschermd.

In het plangebied zijn een aantal lijnvormige elementen in de vorm van houtwallen en een bomenrij aanwezig, de houtwal aan de oostzijde van het plangebied blijft behouden. De houtwallen binnen het plangebied zijn in 2017 als onderdeel van een uitgebreid vleermuisonderzoek onder andere onderzocht voor de functie van vliegroute. Tijdens dit onderzoek is deze functie niet aangetoond. Aangezien de situatie ter plaatse niet is veranderd is een hernieuwd onderzoek niet noodzakelijk. Een essentiële vliegroute die een belangrijk voortplantings- en foerageergebied van vleermuizen met elkaar verbindt is niet aanwezig.

Essentiële vliegroutes zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

Foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is strikt beschermd. Het is echter niet te verwachten dat het plangebied dienst doet als essentieel foerageergebied. In de omgeving is een groot oppervlak aan vergelijkbaar habitat aanwezig wat eventueel de functie van foerageergebied kan overnemen.

Effectbeoordeling

Vanwege het ontbreken van geschikte locaties voor verblijfplaatsen, essentiële verbindingen (lijnvormige elementen) die dienst kunnen doen als vliegroute en essentieel foerageergebied zijn negatieve effecten op vleermuizen uitgesloten.

3.4 Vogels

De resultaten betreffende vogels wordt onderverdeeld in de steenuil en andere broedvogels, waaronder andere soorten met jaarrond beschermde nesten.

3.4.1 Steenuil

Op het erf van de boerderij aan de Calveenseweg 9, grenzend aan het plangebied is vermoedelijk een rustlocatie van een steenuil aanwezig. Tijdens een andere Quicksan door Bureau Viridis op 20-10-2020 voor de vernieuwing van het dak van de paardenstal zijn enkele verouderde sporen aangetroffen van een steenuil en bleek uit persoonlijke communicatie van de bewoners dat er sporadisch een kleine uil is waargenomen op de paardenstal. Uit de gegeven beschrijving van de betreffende uil kan geconcludeerd worden dat het om een steenuil gaat. De sporen bestonden uit een aantal

oude braakballen op de hooizolder van de paardenstal.

Om zekerheid te verkrijgen over de functie van zowel de locatie van de paardenstal als het plangebied is een aanvullend onderzoek naar steenuilen uitgevoerd. Dit onderzoek heeft zich gericht op de mogelijk aanwezige nestfunctie alsmede de functie van het plangebied als foerageergebied. Voorafgaand aan het onderzoek is er tevens navraag gedaan bij de Steenuilenwerkgroep. De locatie is niet bekend als nestlocatie bij de Steenuilenwerkgroep. In 2017 is door Bureau Viridis een steenuilenonderzoek uitgevoerd in de omgeving van het plangebied, waaronder de Calveenseweg 9. Tijdens dit onderzoek zijn er geen steenuilen in de directe omgeving vastgesteld. De NDFF laat zien dat de dichtstbijzijnde territoria van de steenuil aanwezig zijn ten noorden en noordwesten van het plangebied. Dit betreft een locatie te Zevenhuizen alsmede een aantal locaties aan de overzijde van de Laak. In dit laatste gebied zijn de laatste jaren een aantal steenuilen ter plaatse vastgesteld.

Het nader onderzoek naar steenuilen is uitgevoerd op 2 en 19 februari en 9 maart 2021 onder geschikte weersomstandigheden door een ter zake kundige op het gebied van steenuilen. Tijdens het onderzoek is op afstand van het plangebied het geluid van de steenuil afgespeeld. Wanneer er een individu aanwezig is in het gebied zal deze reageren op de afgespeelde territoriumroepen waardoor de locatie van het dier vastgesteld kan worden.

Tijdens het onderzoek is steeds een enkel individu vastgesteld die zich op de paardenschuur bevond. De steenuil liet daarbij niet het typische territoriale geluid horen. Op basis van de waarnemingen en de roep van het dier wordt ervan uitgegaan dat het mogelijk een jong mannetje betreft die een nieuw territorium heeft geclaimd en op zoek is naar een partner. Vermoedelijk is het dier afkomstig uit een broedsel van een van de in de omgeving aanwezige broedparen. Tijdens de onderzoeken is het dier voornamelijk in de directe omgeving van de Calveenseweg 9 vastgesteld.

Effectbeoordeling

In de boerderij aan de Calveenseweg 9, grenzend aan het plangebied is een rust-/nestlocatie van de steenuil aanwezig. Het foerageergebied van deze steenuil

bevindt zich vermoedelijk grotendeels op het erf van de boerderij, maar zal ook een deel van het plangebied overlappen.

Voor de voedselvoorziening is de steenuil voornamelijk afhankelijk van kortgemaaid of begraasde graslanden. Een functioneel leefgebied moet de steenuil het hele jaar blijvend voorzien in alles wat nodig is om succesvol te kunnen voortplanten of te kunnen verblijven. Wat betreft de percelen binnen het plangebied is dit niet het geval. De percelen zijn in gebruik voor het verbouwen van mais en zijn daardoor een groot deel van het jaar ongeschikt als foerageergebied voor de steenuil. Het plangebied alleen zal daarom niet fungeren als essentieel foerageergebied. In samenhang met het erf van de boerderij en de ruige randen van de naastgelegen stortlocatie maakt het echter wel deel uit van het foerageergebied. Het nemen van maatregelen om negatieve effecten te voorkomen wordt daarom geadviseerd. In de plannen voor de inrichting van het Westelijk park wordt daarom rekening gehouden met de steenuil. Hierbij wordt o.a. gedacht aan:

- Het uitgangspunt is dat het door het park aan te leggen fietspad niet worden verlicht, wanneer verlichting wordt vereist vanuit de gemeente wordt gekeken naar mogelijkheden om de verlichting 'steenuil-vriendelijk' te maken
- In het park worden bomen en bosschages aangeplant die dienst kunnen doen als uitkijkposten, maar ook voorkomen dat het park een groot open gebied wordt.
- Een natuurlijke inrichting van het park, geen kortgemaaid gazon maar afwisselend korte en veruigde vegetatie, waaronder kruidenrijk grasland. Op deze manier kan een gevarieerd aanbod van prooien ontstaan.
- In het park komt wordt een watergang gerealiseerd, ook dit komt het voedselaanbod ten goede.
- Het nieuwe park loopt door tot over de Calveense Wetering naar de Laak (parallel aan Laak 2B). Het gebied aan de overzijde van de Calveense Wetering wordt een meer open gebied met ruigtes. Hierdoor ontstaat tevens een natuurlijke corridor richting het open gebied aan de overzijde van de Laak.

Door het nemen van bovenstaande inrichtingsmaatregelen zijn negatieve effecten op het foerageergebied

van de steenuil niet te verwachten. De nieuwe inrichting van het Westelijk park komt het voedselaanbod van de steenuil ten goede.

De rust- /nestlocatie aan de Calveenseweg 9 zal door het vernieuwen van het dak tijdelijk worden verstoord. Deze werkzaamheden vallen onder een ander project en worden daarom in een separaat rapport behandeld. Voor deze werkzaamheden wordt een ontheffing aangevraagd bij de Provincie Utrecht. De nestlocatie blijft na uitvoer van de werkzaamheden behouden, maar in het kader van de ontheffingsaanvraag zullen er twee nestkasten voor de steenuil in de omgeving geplaatst worden. Hierdoor zijn te allen tijde nestlocaties van de steenuil aanwezig in het gebied.

3.4.2 Overige broedvogels

Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogels aangetroffen. Een aantal van deze soorten maken hun nesten over het algemeen in bebouwing. Binnen de begrenzing van het plangebied is geen bebouwing aanwezig. In de (te kappen) bomen zijn geen grote nesten vastgesteld die kunnen duiden op een jaarrond beschermd nest van bijvoorbeeld buizerd, tevens zijn er geen holtes vastgesteld die als nestlocatie van bijvoorbeeld steenuil kunnen dienen.

In de oostelijke houtwal is in een van de bomen een kraaiennest vastgesteld, de houtwal zelf blijft behouden, echter is het nog niet zeker of de boom met het nest behouden kan blijven. In de houtwallen binnen het plangebied kunnen algemene broedvogels tot broeden komen. Tijdens het veldonderzoek zijn onder andere: merel (*Turdus merula*), koperwiek (*Turdus iliacus*), vink (*Fringilla coelebs*), ekster (*Pica pica*) en winterkoning (*Troglodytes troglodytes*) waargenomen. Al deze soorten zijn algemene broedvogels die binnen de begrenzing van het plangebied tot broeden kunnen komen. Daarnaast zijn bij de blusvijver nesten van meerkoet (*Fulica atra*) en waterhoen (*Gallinula chloropus*) te verwachten.

In de winterperiode verzamelen zich in het plangebied veel vogelsoorten in groepen om samen te foerageren en overnachten. De volgende groepen vogels zijn tijdens het veldbezoek waargenomen in het plangebied:

- 200 kauwen (*Corvus monedula*) samen met 30 kokmeeuwen (*Chroicocephalus ridibundus*) in een akker.

- 10 putters (*Carduelis carduelis*)
- 150 houtduiven (*Columba palumbus*) in de bomen naast de stortlocatie.
- 20 holenduiven (*Columba oenas*) in de bomen naast de stortlocatie.

Effectbeoordeling

Er zijn in het plangebied geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen tijdens het veldonderzoek. Vanwege het ontbreken van geschikte bebouwing en grote nesten in de bomen worden deze jaarrond beschermde nesten ook niet verwacht. Aan de oostelijke zijde van het plangebied is in een mogelijk te kappen boom een kraaiennest aanwezig. Nesten van deze soorten vallen onder categorie 5 van jaarrond beschermde nesten, dit wil zeggen dat de nesten enkel beschermd zijn wanneer zwaarwegende ecologische feiten dat rechtvaardigen. In dit geval zijn er voldoende uitwijkmogelijkheden in de directe omgeving aanwezig en is een jaarronde bescherming van het nest niet aan de orde. Het is wel mogelijk dat het nest in gebruik is door een boomvalk, deze soort staat erom bekend dat ze gebruik maken van oude nesten van de kraai. Ten noordoosten zijn waarnemingen van de boomvalk bekend, het is daarom niet uitgesloten dat dit kraaiennest een potentieel nest van de boomvalk betreft. Wanneer besloten wordt dat de boom met het nest gekapt wordt is het advies om in de periode eind april/mei een onderzoek naar de boomvalk uit te voeren.

Daarnaast kunnen in het plangebied een groot aantal algemene broedvogels tot broeden komen. Het gebied wordt tevens door een groot aantal overwinterende vogels gebruikt als foerageer en roestlocatie. Een dergelijk foerageergebied en roestlocatie heeft echter op deze locatie geen beschermde status en is ruim aanwezig in de wijde omgeving van het plangebied.

Alle nesten zijn beschermd gedurende de periode dat ze in gebruik zijn. Als algemene broedperiode geldt de periode van 15 maart – 1 september, maar ook voor en na deze periode kunnen vogels tot broeden komen. Om negatieve effecten op algemene broedvogels te voorkomen dienen algemene mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden, deze worden beschreven in paragraaf 4.2.

3.5 Vissen

In de blusvijver en de watergangen kunnen mogelijk algemeen voorkomende vissoorten voorkomen, beschermde vissoorten worden niet verwacht. Grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*) komt in delen van Nederland voor in kleine watergangen met vaak enige mate van verlanding. Dergelijke watergangen zijn in het plangebied niet aanwezig, waardoor het voorkomen van de soort uitgesloten kan worden.

Effectbeoordeling

Omdat geschikt leefgebied in het plangebied ontbreekt is uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde vissen. In het kader van de zorgplicht dienen er echter wel mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden om het doden van vissen bij demping van watergangen en de blusvijver te voorkomen. Deze maatregelen worden beschreven in paragraaf 4.2.

3.6 Amfibieën

Volgens de verspreidingsgegevens komt de beschermde poelkikker (*Pelophylax lessonae*) op een afstand van ca 500 meter noordelijk van het plangebied voor. Binnen het plangebied zijn er echter geen waarnemingen bekend van deze soort en ontbreken geschikte voortplantingsplaatsen voor de soort. Op basis van het literatuur- en veldonderzoek zijn overige beschermde soorten ook niet te verwachten. Beschermde amfibieën komen voornamelijk voor in veen- of heidegebieden, in schone vennen, poelen en vijvers en in uiterwaarden. Dergelijk habitat is niet in de plangebieden aanwezig, daarom zijn strikt beschermde amfibieën niet in de plangebieden te verwachten. Overige beschermde amfibieën komen in de directe omgeving van het plangebied niet voor. Een aantal amfibieënsoorten die provinciaal vrijgesteld zijn, kunnen wel verwacht worden. Uit het literatuuronderzoek blijkt dat de bastaardkikker (*Pelophylax klepton esculenta*) in de blusvijver aanwezig is. In de omgeving zijn ook nog de bruine kikker (*Rana temporaria*) en de gewone pad (*Bufo bufo*) waargenomen. De blusvijver en de omliggende biotopen zijn potentieel geschikt voor de voortplanting van een alle hierboven vermelde amfibieën soorten, alsmede de kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*).

Effectbeoordeling

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde amfibieën in de plangebieden of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde ongewervelden. Wel dienen in het kader van de zorgplicht algemene mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Deze maatregelen worden beschreven in paragraaf 4.2.

3.7 Reptielen

In het plangebied zijn geen beschermde soorten reptielen aangetroffen. Dergelijke soorten worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en de terreingesteldheid niet verwacht in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (NDFF, 2020). Beschermde reptielen stellen specifieke eisen aan hun biotoop. In het plangebied zijn in het geheel geen geschikte biotopen voor deze soorten aanwezig. In de omgeving van het plangebied kan de beschermde ringslang (*Natrix helvetica*) wel voorkomen, maar binnen het plangebied komt geen geschikt biotoop of onvoldoende lengte geschikt biotoop voor. Om deze reden kan de aanwezigheid van de ringslang uitgesloten worden.

Effectbeoordeling

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde reptielen in de plangebieden of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen sloopwerkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde reptielen.

3.8 Ongewervelden

In het plangebied zijn geen beschermde soorten ongewervelden aangetroffen. Dergelijke soorten worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en de terreingesteldheid niet verwacht in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (NDFF, 2019). Beschermde ongewervelden als dagvlinders en libellen stellen specifieke eisen aan hun biotoop. In het plangebied zijn in het geheel geen geschikte biotopen voor deze soorten aanwezig.

Effectbeoordeling

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde ongewervelden in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde ongewervelden.

4 Conclusie en advies

4.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Om na te gaan of door de ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming al dan niet overtreden worden, worden de onderzoeksvragen onderstaand beantwoord.

- *Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?*

Er zijn nestlocaties van algemene broedvogels te verwachten, deze zijn wanneer ze in gebruik zijn beschermd onder artikel 3.1. In een mogelijk te kappen bomen is een oud kraaiennest aanwezig, deze kan mogelijk in gebruik zijn door een in de omgeving aanwezige boomvalk.

Het gebied maakt tevens deel uit van het foerageergebied (en daarmee de functionele leefomgeving) van de steenuil.

Overige beschermde soorten zijn niet aanwezig binnen de begrenzing van het plangebied.

- *Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?*

Wanneer groenstructuren en oevervegetatie binnen het broedseizoen verwijderd worden kunnen negatieve effecten op algemene broedvogels optreden. Tevens zal een deel van het foerageergebied van de steenuil verdwijnen.

Wanneer de boom met het oude kraaiennest gekapt wordt kunnen er mogelijk negatieve effecten op een potentiële nestlocatie van de boomvalk optreden.

- *Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?*

Ja, door algemene mitigerende maatregelen uit te voeren worden negatieve effecten voorkomen. Deze maatregelen worden hieronder beschreven.

- *Is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren?*

Nee het uitvoeren van aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk tenzij de boom met het oude kraaiennest gekapt wordt, in dat geval is een aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van de boomvalk noodzakelijk. Dit onderzoek moet uitgevoerd worden in de periode eind april/mei.

4.2 Mitigerende maatregelen

Indien de beschreven mitigerende maatregelen in acht worden genomen, is er geen sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming. Het betreft de volgende mitigerende maatregelen:

- Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met mogelijke broedgevallen van algemene broedvogels. Om deze reden dienen de werkzaamheden bij voorkeur buiten het broedseizoen (globaal 15 maart – 1 september) plaats te vinden;
- Ook buiten het broedseizoen zijn broedgevallen mogelijk. Indien tijdens het uitvoeren van werkzaamheden een broedgeval aangetroffen wordt dienen de werkzaamheden onmiddellijk stilgelegd te worden en dient er contact opgenomen te worden met een ter zake kundige;

Vanuit de Wet Natuurbescherming geldt een algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming). Om invulling te geven aan deze zorgverplichting zijn de volgende mitigerende maatregelen noodzakelijk:

- Werkzaamheden in het plangebied dienen met de minste schade voor aanwezige planten en dieren uitgevoerd te worden, hierbij worden alle te behouden groenstructuren ontzien en wordt het onnodig doden van in het gebied aanwezige fauna voorkomen;
- De werkzaamheden dienen vanuit één richting te worden uitgevoerd zodat eventueel aanwezige dieren de tijd hebben voor de werkzaamheden uit te vluchten naar een nieuwe leefomgeving;
- Daarnaast dient zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande wegen en paden.
- Voorafgaand aan het dempen van de blusvijver en de eventuele andere watergangen binnen het plangebied dienen de aanwezige vissen weggevangen en verplaatst te worden naar een water met vergelijkbare omstandigheden.

Steenuil

In de plannen voor de inrichting van het Westelijk park wordt rekening gehouden met de steenuil waardoor negatieve effecten op het foerageergebied voorkomen worden. Er wordt geadviseerd om deze onderdelen te verankeren in de inrichting van het Westelijk park ter verbetering van het leefgebied van de steenuil: Hierbij wordt o.a. gedacht aan:

- Het uitgangspunt is dat het door het park aan te leggen fietspad niet worden verlicht, wanneer verlichting wordt vereist vanuit de gemeente wordt gekeken naar mogelijkheden om de verlichting 'steenuil-vriendelijk' te maken
- In het park worden bomen en bosschages aangeplant die dienst kunnen doen als uitkijkposten, maar ook voorkomen dat het park een groot open gebied wordt.
- Een natuurlijke inrichting van het park, geen kort-gemaaid gazon maar afwisselend korte en veruigde vegetatie, waaronder kruidenrijk

grasland. Op deze manier kan een gevarieerd aanbod van prooien ontstaan.

- In het park komt wordt een watergang gerealiseerd, ook dit komt het voedselaanbod ten goede.
- Het nieuwe park loopt door tot over de Calveense Wetering naar de Laak (parallel aan Laak 2B). Het gebied aan de overzijde van de Calveense Wetering wordt een meer open gebied met ruigtes. Hierdoor ontstaat tevens een natuurlijke corridor richting het open gebied aan de overzijde van de Laak.

4.3 Aanvullend advies

Onderstaande maatregelen zijn niet wettelijk verplicht, maar worden wel geadviseerd.

- Het plaatsen van uitkijkpalen aan de zijde van het park ten behoeve van het foerageergebied aan de randen van de naastgelegen stortlocatie. Dit is enkel noodzakelijk wanneer er in de huidige situatie niet voldoende uitkijkposten zijn.
- Het plaatsen van 1 à 2 steenuilkasten in het Westelijk park of in de doorloop aan de overzijde van de Calveense Wetering om de potentie van het gebied als steenuilterritorium verder te verhogen. Deze maatregel is in aanvulling op de te plaatsen kasten die in het kader van de ontheffingsaanvraag Calveenseweg 9 geplaatst worden en kunnen op termijn als onderdeel van de inrichting van het Westelijk park geplaatst worden.

4.4 Conclusie

Met inachtneming van de beschreven mitigerende maatregelen, zijn negatieve effecten van de voorgenoemde werkzaamheden op beschermde soorten uitgesloten. Er is geen aanleiding tot het uitvoeren van nader onderzoek.

5 Bronnen

5.1 Literatuur

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & Eis Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). – Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuisen Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Vertaling en bewerking PHC Lina. De Fontein/Tirion Uitgevers BV, Utrecht.

Kleukers, R.M.J.C., E.J. van Nieukerken, B. Odé, L.P.M. Willemse & W.K.R.E. van Wingerden, 1997. De sprinkhanen en krekels van Nederland (Orthoptera). – Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). – Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

5.2 Websites

Verspreidingsatlas planten

Via www.verspreidingsatlas.nl/planten

Nationale Databank Flora en Fauna

Via www.ndff-ecogrid.nl/

Wettelijk kader

De natuurwetgeving voor Nederland is per 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming heeft als doel bescherming, herstel en ontwikkeling van natuur zonder stijging van de lasten voor bedrijven en burgers. Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de Provincies. Deze decentralisatie houdt in dat de provincies nu o.a. verantwoordelijk zijn voor het toetsen van ontheffingsaanvragen. RVO blijft wel het bevoegd gezag voor het verlenen van ontheffing of vrijstellingen voor activiteiten en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk. Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken.

Wet natuurbescherming

Binnen de wet zijn de beschermingsregimes voor Natura 2000-gebieden, soortbescherming en houtopstanden als afzonderlijke hoofdstukken opgenomen, waardoor de wet via duidelijke en eenvoudige regels voorziet in een heldere implementatie van de Europese natuurbeschermingsrichtlijnen.

Zorgplicht (art. 1.11)

Voor alle Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten (mét en zonder beschermstatus) is de zorgplicht van kracht (artikel 1.11). De zorgplichtbepaling houdt in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt aan Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurmonumenten en in het wild levende planten en dieren, evenals voor hun directe leefomgeving dergelijke handelingen achterwege laat, mitigerende maatregelen neemt of compenserende maatregelen neemt.

Natura 2000-gebieden

De wetgeving met betrekking tot Natura 2000-gebieden is vastgelegd in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die op Europees niveau worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Vanuit deze richtlijnen worden specifieke diersoorten en hun habitat beschermd om de biodiversiteit te behouden, te herstellen of uit te breiden.

Het ondernemen van projecten of activiteiten in en/of in de omgeving van een Natura 2000-gebied kan mogelijk leiden tot (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Indien het niet mogelijk is om negatieve effecten op voorhand uit te sluiten, dan is er sprake van een vergunningsplicht en moet een habitattoets uitgevoerd worden.

Soortbescherming

Het hoofdstuk 'Soortbescherming' uit de Wet natuurbescherming bestaat uit drie aparte beschermingsregimes, ook wel de passieve soortbescherming genoemd: 1) de Vogelrichtlijn; 2) de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en; 3) nationaal beschermde soorten. Voor deze drie beschermingsregimes gelden verschillende verboden en wettelijke belangen voor een ontheffingsaanvraag.

Vogelrichtlijn (artikel 3.1)

Voor van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn gelden de volgende verbodsbepalingen:

1. opzettelijk doden en vangen van vogels;
2. opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren;
3. eieren rapen en onder zich hebben;
4. opzettelijk verstoren van vogels;
5. het verbod onder 4) is niet van toepassing indien de verstoring niet van wezenlijke invloed

is op de gunstige staat van instandhouding van de populatie.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.3, lid 4:

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora en fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten;
6. het selectief vangen, onder zich hebben of verstandig gebruik van bepaalde vogels.

Vogellijst

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd in het kader van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1). De nesten van vogels zijn beschermd als ze door de vogels in gebruik zijn, zowel in als buiten de gangbare broedperiode (15 maart tot 15 juli). De meeste vogels maken elk jaar een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De nesten van deze vogelsoorten zijn jaarrond beschermd waardoor de verbodsbepalingen van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn (zie Kader A.1). De wetgever verstaat onder verblijfplaatsen van vogels ook nesten en holtes waar de vogels ook buiten de broedtijd regelmatig verblijven.

Habitatrichtlijn (artikel 3.5)

Voor in het wild levende dieren van soorten, genoemd in de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, gelden de volgende verbodsbepalingen:

1. opzettelijk doden en vangen;
2. opzettelijk verstoren;
3. opzettelijk vernielen of rapen eieren;
4. opzettelijk beschadigen of vernielen voortplantings- of rustplaatsen;
5. opzettelijk plukken of vernielen planten.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 3.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.8, lid 5:

1. ter bescherming van flora en fauna, en instandhouding van natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wettelijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek of onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten of de daartoe benodigde kweek;
5. op selectieve wijze een aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben.

Nationale beschermde soorten (artikel 3.10)

Voor in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A gelden de volgende verbodsbepalingen:

- a. opzettelijk doden of vangen;
- b. opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen.

Voor vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B geldt dat in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen verboden is.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.10, lid 2:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling;
- b. ter voorkoming van schade of overlast;
- c. ter beperking van de omvang van populaties;
- d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden;
- e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud landbouw of bossen;

- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelen, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- h. in het algemeen belang, of;
- i. bestendig gebruik.

Actieve soortbescherming

Naast de passieve soortbescherming zijn provincies wettelijk verplicht om soorten te beschermen middels de Natuurvisie (artikel 1.7) en de actieve soortbescherming (artikel 1.12). In het kader van deze actieve bescherming kunnen de provincies de lijst met beschermde soorten uitbreiden en/of gebieden aanwijzen waarvoor een extra inspanning nodig is om de staat van instandhouding van populaties te behouden of te herstellen.

Beschermde houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming (voorheen Boswet). Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Alle

provincies hebben verordeningen vastgesteld waarin is geregeld hoe een kapmelding moet worden ingediend, waaraan herbeplanting moet voldoen en wanneer ontheffing van de herbeplantingsplicht kan worden verleend. Sommige provincies hebben ook beleidsregels vastgesteld waarin bijvoorbeeld is aangegeven wanneer een kapverbod wordt opgelegd.

De Wet natuurbescherming beschermt geen houtopstanden binnen de bebouwde kom. Waar de grens van de “bebouwde kom Wet natuurbescherming” ligt, wordt bepaald door de gemeenteraad. Dit valt vaak min of meer gelijk met de ‘bebouwde kom Verkeerswet’, maar kan afwijken. Binnen de bebouwde kom geldt meestal een kapverbod op grond van de algemene plaatselijke verordening (APV) of een gemeentelijke bomenverordening. Daarnaast kunnen gemeenten ook regels stellen voor bomen buiten de bebouwde kom, bijvoorbeeld in een bestemmingsplan.

Ontheffing, vergunning of vrijstelling

Het is mogelijk om voor de in de Wet natuurbescherming vermelde verboden een ontheffing of vergunning aan te vragen. Er kan alleen een ontheffing verleend worden als er aan drie criteria is voldaan:

- a. er is geen alternatieve bevredigende oplossing mogelijk;
- b. er moet sprake zijn van een wettelijk belang behorend bij het artikel dat overtreden wordt;
- c. er mag geen afbreuk aan de staat van instandhouding van de populatie plaatsvinden.

Vrijstelling

Het is niet altijd nodig om een ontheffing aan te vragen wanneer er gevolgen voor beschermde planten- en diersoorten optreden. Er zijn verschillende soorten vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden indien strikt en aantoonbaar gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. De zorgplicht blijft ook bij het werken via een gedragscode onverminderd van kracht. Naast de gedragscode is ook een vrijstelling in de vorm van een ministeriële regeling te krijgen (artikel 3.11). Deze ministeriële regelingen zijn opgesteld door Gedeputeerde Staten als vrijstellingslijsten. Zie Bijlage B voor een overzicht voor de vrijgestelde soorten. In onderhavige rapportage

wordt niet ingegaan op de voorkomende soorten van de vrijstellingslijst.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken (NNN). Het NNN is ruimtelijk in de Provinciale Structuurvisie vastgelegd. Het vormt een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen deze gebieden.

Ook de beheersgebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot het NNN. De planologische verankering van het NNN vindt plaats in (gemeentelijke) bestemmingsplannen. Wanneer ruimtelijke ontwikkelingen geheel of gedeeltelijk binnen de begrenzing van het NNN plaatsvinden en negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden en/of een bestemmingsplan wijziging moet worden doorgevoerd dient altijd een 'Nee, tenzij'-toets te worden uitgevoerd. Hierin wordt beoordeeld of er als gevolg van de voorgenomen maatregelen significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden.

Kader | Jaarrond beschermde vogelnesten

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 en 3.5 (afhankelijk van de soort) van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden:

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als vaste rust- en verblijfplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: ransuil).
5. De volgende vogelsoorten behoren tot deze categorie: vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Bijlage A. Overzicht algemene vrijstellingen

Tabel 1 | Overzicht vrijgestelde soorten Provincie Utrecht

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Zoogdieren	Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Zoogdieren	Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Zoogdieren	Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Zoogdieren	Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Zoogdieren	Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Zoogdieren	Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Zoogdieren	Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex areneus</i>
Zoogdieren	Haas	<i>Lepus europeus</i>
Zoogdieren	Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Zoogdieren	Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Zoogdieren	Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Zoogdieren	Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Zoogdieren	Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Zoogdieren	Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Zoogdieren	Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Zoogdieren	Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Zoogdieren	Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Zoogdieren	Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Zoogdieren	Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
Amfibieën	Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Amfibieën	Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Amfibieën	Kleine watersalamander	<i>Lissotriton (Triturus) vulgaris</i>
Amfibieën	Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus (Rana ridibunda)</i>
Amfibieën	Middelste groene kikker/ Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus (Rana esculenta)</i>

